

ประวัติสังเขป

พ.อ. พระยาคำแหงสังคม (จัน ณารชส์มा)

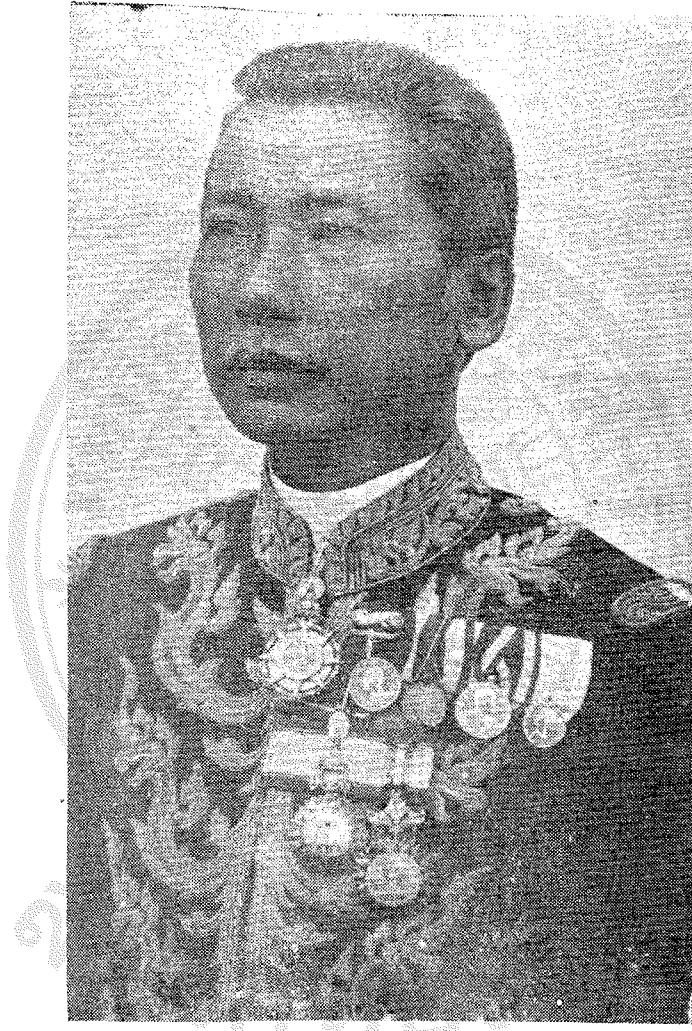
ข้าหลวงเทศกิบาลมนฑลนครราชส์มा

:- ๐ :-

พ.อ. พระยาคำแหงสังคม (จัน ณารชส์มा) เกิดวันพุธ เดือน
๕ ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นบุตรพระยาสุริยเดชวิเศษฤทธิศิริชัย
(เนื่น ณารชส์ม่า) คุณหญิงทองมีเม่นมารดา เป็นหัวหน้าบุตรของ
เจ้าพระยานครราชส์ม่า (ทองอินท์ ณารชส์ม่า)

เมื่อยังเยาววัยจนถึงวัยรุ่น นายจัน ณารชส์ม่า ได้รับการศึกษา
วิชาการในท้องถนนชาติภูมิ (คือครรราชส์ม่า ซึ่งเป็นรกรากของตระกูล
นี้) มีความรู้ด้านศิลปะ เมนศิลป์ท่านอาจารย์คง เจ้าวัดโภกไฟ่ ผู้
เรืองเกียรติไทยคน แต่ท่านยกย่องว่านายจัน ณารชส์ม่า เมื่อถึงกำลัง^๑
ใจนั้นคงและแน่นอน ได้รับถ่ายทอดความรู้เป็นพิเศษจากท่านมาก
นอกจากความรู้อย่างอัน ๆ แล้ว นายจัน ณารชส์ม่า ยังได้ศึกษาวิชา^๒
แพทย์แผนโบราณ ตามธรรมชาติทำการรักษาคนเจ็บไข้ ได้ทว่าไป

โดยนิตย์ นายจัน ณารชส์ม่า เป็นคนสุภาพเต็มราศีเปรี้ยว
อ้ายศิริร่วงเป็นปรกติ ร่างกายถ้วนเรียงเรง หล่อกระดูก ชอบเสื้อ^๓
แฟ้มไม่เอาเปรี้ยวผ้า กล้าหาญเดียงดัง พื้นขาว ก้อมชุดขาวเป็น^๔
อาชีวะ ญาติพี่น้องของท่านเด่าว่า ไม่เคยเห็นท่านทำดุจดายใน
การปฏิบัติเช่นที่รู้สึกว่าเป็นอะไรจากปากเดย นิ่อรุณณ์ ชอบคุมหา

พระยาคำแหงสังคرام (จัน ณาราชส์มा)

ข้าหลวงเทศบาลบ้านนาคนครราชส์มາ

พ.ศ. ๒๔๔๔ - ๒๔๕๐

พันเอก พระยาคำแหงสังคograms (จัน ณรัชสมิมา)
ออกตรวจท่องที่พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปrawnปรม

ต่ำากม นิยมศึกษาวิชามวยและวิชาการคือสืด้วยอาชีวะประจำตัวทุกชนิด นี่คือความคิดอย่างแท้จริงในขั้นเริ่มการคือสู่จันไดรับยกย่องว่าฝีมือเยี่ยม เมื่อท่านยังชราอยู่ในกันชนหนุ่มคุณภาพนี้ยังคงเป็นที่น่า嗟วัง

นายัน ณาราชส์มَا อุปสมบทขึ้นวัดดัง ๑ พิรพาน ตามศึกษาเด็ก เด็กนักเรียนที่เข้ามาเรียนที่นี่ บุตรสาวของพระศุภกรยกชรา ซึ่งเป็นหน้านางงามของพระยาณครราชส์มَا (เมฆ ณาราชส์มَا) แรกเริ่มยาช์พำน้ำ รักษาคนเจ็บไข้ ปรากฏว่าเมื่อหมดผู้อาร์ เมื่อก่อน ใจของคนไข้ที่ได้รับการรักษาอยู่ทั่ว ๆ ไป จนเบนทางนัยมโนบดีของชาวนครราชส์มَا ต่อหน้า กะฉะเรียกนามว่าหมอนัน หรือพ่อหมอนันพันช่าว

การปักครองนครราชส์มَا ตมย พ.ก. ๒๕๓๖ (ร.ศ. ๑๙๒) มีข้าหลวงใหญ่ต่างพระองค์ ข้าหลวงปักครอง ผู้ดูแลข้าหลวงปักครอง พระเจ้าบรมวงศ์เชื้อกรรมดุลวงศ์ธรรมพิธิประสังก์ เป็นข้าหลวงใหญ่ต่างพระองค์ พระพิรนทรเทพ (ทองคำ) เป็นข้าหลวงปักครอง พระศรีสิงหเทพ (กด ไกรฤกษ์) เป็นผู้ดูแลข้าหลวงปักครอง

๑ พระพิรนทรเทพ (ทองคำ) เป็นผู้ริเริ่มขุดสร้างขึ้น เรียกว่าสระพระพิรนทร์ และมอบบริเวณโดยรอบนั้นให้เป็นที่ตั้งกองทหาร ซึ่งแรกตั้งขึ้นอยู่ริมถนนกุดั่น ทรงข้ามรัตนบูรพ์ มีที่ทาง ๒๘ นาย นายทหารนายสินตามอัครา ร.อ. หน่องราชวงศ์ค้อ เป็นผู้บังคับกอง ท่องมาเมือง น.จ. ศรีไสวเฉลิมศักดิ์ หลัดนิม เป็นผู้บังคับบัญชากองทหารนั้น ได้เพิ่มกำลังทหารรวมและมีที่ทำการสำหรับนิมไหญ์ขึ้น จึงเรียกสระพระพิรนทร์ว่าสระวัง ส่วนบริเวณที่ท่ารถครอบครองเรียกว่าวังใน

๒ พระศรีสิงหเทพ ท่องมาเป็นพระยา และข้าไปเป็นข้าหลวงปักครอง เมืองอุบราชธานี

บังเอิญเหตุการณ์มีขึ้นบนดาดฟ้าห้องน้ำที่ชั้นสองของบ้านนี้ หนอด เนื่องจากเกิดข้อความก่อให้เกิดความไม่สงบในบ้าน นกราชต์มาประสึพกัย ธรรมชาติอย่างหนัก ราคาน้ำดื่มน้ำแข็งห้าวไป มีไรผู้ร้ายปีตันสุดทุก แทนไม่เว้นแต่ตรัววัน แม้กระทั่งภายในเมือง การบูรณะบ้านทาง ราชการไม่ถือว่าได้ผล กั้นน้ำพระศรีสิงหเทพ (ท้าวไกรฤทธิ์) ผู้ช่วย ข้าหลวงบากกร่อง ชั่งรู้จักข่ายด้าน ณ ราชต์มา อย่างใจดีซึ่ง เกย กระหนักในการดำเนินการของนายจัน ณ ราชต์มา และเชื่อว่า นายจัน ณ ราชต์มา จะทำหน้าที่บูรณะบ้านให้ดีตามความมุ่งหมายของทางราชการ ดังกระบวนการด้วยคำแนะนำแต่ข้าหลวงใหญ่ต่างพระองค์ ขอให้ทรง เกตยอกต่องนายจัน ณ ราชต์มา เข้ารับราชการกองบูรณะ ข้าหลวง ใหญ่ต่างพระองค์ทรงเห็นชอบด้วย ก็โปรดให้นายจัน ณ ราชต์มา เมื่อ หัวหน้าร่วมรวมญาติมิตรทั้งผู้คนอื่นเข้าประจำการในกองบูรณะ นายจัน ณ ราชต์มา ดำเนินการบูรณะบ้านอย่างแข็งขัน ฉบับผู้ร้ายได้มาก เหตุ ต่างๆ คือยกน้ำออกจากบ้าน โดยลำดับ และนายจัน ณ ราชต์มา ได้ รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยรักษาราชการในบ้านด้วย

กันว่าข้าหลวงบากกร่องมีความพอใจในผลงานของนายจัน ณ ราชต์มา เมื่อนานมาก จึงโปรดภารภาระยกย่องให้นายจัน ณ ราชต์มา มี บรรดาศักดิ์ตามความเหมาะสม แด่นายจัน ณ ราชต์มา ร้องเรียนว่า

คนซึ่งทำงานน้อยนัก จะเป็นการรบกวนท่านผู้ใหญ่ให้เกิดความรำคาญ ไทยใช่เหตุ ขอให้รัชรอยไว้ก่อน กรณีด่วนไม่ช้านัก ทางราชการขอให้นายจัน ณ ราชต์มา เป็นผู้ควบคุมชนบทด้วยบรรทุกเงินพดดังจำนวน หลายหมื่นบาท และราชพัสดุมากอย่าง เดินทางจากกรุงรัชต์มานอน แต่นะจะดำเนินไป เพราะเป็นทางทุรกันดารเดินไม่ด้วยเรือข้อย่างร้ายแรง นายจัน ณ ราชต์มา พยายามควบคุมนำมาร่วมกับกรุงเทพมหานครไทยเป็นที่ เรียบร้อยทุกประการ เมื่อเดิร์จราชการแล้ว นายจัน ณ ราชต์มา จึง เข้าเฝ้าสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (ซึ่งทรงนัดค่าจงพระยศ เป็นกรมหมื่น เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย) เพื่อทูล嗒กับไปนกร ราชต์มา ในกรณีนี้มีพระคำรับว่า ถนนข้าหลวงปักกรองขอให้ เป็นพระภักดิ์นุชต์ ให้กราบบังคมทูตฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชนาถเด็ก ออยู่รับด้วยญาบตัวเดียว ก่อน

กรณีรับพระราชนาถเด็กเมื่อพระภักดิ์นุชต์แล้ว เดินทาง กดบไปนกร ราชต์มา และทางราชการให้พระภักดิ์นุชต์ไปเป็นข้าหลวงปักกรอง เมื่อลงมุกดาหาร เดรับพระราชนาถเงินเดือนฯ ละ ๖๐ บาท ต่อมาวาระ พ.ศ. ๒๕๓๘ โปรดเกล้าฯ ให้ยกยามาเป็นข้าหลวงปักกรอง เมื่อลงกร ราชต์มา พระภักดิ์นุชต์คงรับเดินทางด้วยเรือเดิน ๗ ลำ

นายเกรียง กิพานันท์ นายทุย เนียมศรีย ณ ราชต์มา นายพูน
นายคุ่มແຕະนายແນມาด้วย ขณะເວົ້າດ່ອງຍູ້ໃນດໍານັ້າໂຈງນຸ່ງຈະໄປເມື່ອງ
ນກຽພນມ ມເຮືອໄຟໃຊ້ຮັງສັງຫຼັບຜົວໜ້າແດນເຂົ້າເທິນເຮືອພະກັດນຸ້າຫຼື
ນັງກີບໃຫ້ເຮືອພື້ນດ່ອງດໍາຫຼຸດ ແລະ ແຈັງຂ້ອງຫາວ່ານຽກຖາກອາຈົ້າບັນແດງຂອງ
ຕັ້ງໜັນ ກົງນັບຄົດທີ່ເບັນກ່າວຍໃນເຮືອ ດ້ວຍຕານານາຂອງຜົວໜ້າ
ຈະນະຫອງຈົນກຸມ ຄຽນເຈົ້າທ່າທີ່ຜົວໜ້າສົດງາງຈັກນີ້ໃນເຮືອພະກັດນຸ້າຫຼື
ແດວໆ ໄນພົມຂອງຕັ້ງໜັນແດ່ຍ່າງ ໄດ້ກໍຍັງຍືນການວ່າຈະຕັ້ງນໍາທັງ
ພະກັດນຸ້າຫຼືໄປໄດ້ຕ່ວນກ່ອນ ແລະ ຍອມໃຫ້ຍາເກຣົອນ ກີພານນົກ
ນາຍຄຸ້ມໄປໂຍ້ດ້ວຍໄດ້ ຕ່ວນນາຍທຸຍ ເນີມສຸ່ຍ ພຣະສົ່ມາ ຜົວໜ້າ
ຍອມໃຫ້ນາເຮືອກົງດ່ອງດໍາກັບດົກນີ້ໄປມາດ້ວຍ

ພະກັດນຸ້າຫຼືຖຸກຄວນດ້ວຍໃຫ້ເຮືອນັ້ນຫຍາດັ່ງໜຶ່ງໃນຄ່າຍເນື່ອງ^๑
ຖຸວະນາເອກ ມີເຈົ້າທ່າວ່າຜົວໜ້າສົດງາງຈັກນີ້ໃນກອງອາງຸນກະຮຸນ
ພວັນ ຄອຍຫຼຸດແດກວົດຈັນຄົດຍົດເວດາຫາຍາເດືອນ ຜ່າຍທາງຮາຍກາງ

๑. ທ່ອມາເບື້ນຫລວງຂໍ້າງຍູ້

๒. ເບື້ນໜ້ອງຈ່າວົມບົດກັບພະກັດນຸ້າຫຼື ແລະ ໃນການປະສົບເຫຼຸດລ່ອງໂທງນັ້ນ
ທາງຮາຍກາງໄດ້ພິຈາລະນາເບື້ນຄວາມຂອບໃນກາລີ່ມີເສຍ ໄກເປົ່າເລີນຂໍ້ອຖຸຍເບື້ນທຸ່ມ ແລະ ຂອງ
ພະຮາຍການຕາມເຖິງນາກົມຜົວໜ້າໃຫ້ ແລະ ໄດ້ເຫັນນັກເຮັນນາຍຮ້ອຍພະຈຸລອນ
ເກລົ້າ ອອກປົງບົນທໍາຮ່າງການເບື້ນນາຍຫາຍ ພ.ສ. ๒๕๕๒ ກ່ອນລື່ມແກ່ກ່ຽມໄດ້ຮັບພະຮາຍ
ທານຍຄນຮຽດຕາຄັດເບື້ນຮ້ອຍເອກ ຖຸນນັ້ນນີ້ພິນາສ (ທຸ່ມ ເນີມສຸ່ຍ ພຣະສົ່ມາ)

๓. ກາຍຫລັງພະກັດນຸ້າຫຼືໄດ້ສ້າງເຮືອນໝຶ່ນຮູບທີ່ຖຸກຄວນຄຸນຕ້ວ ໄວ້ອງເບື້ນ
ອນຸສະຫຼັກຫລັງໜຶ່ງ

ประเทศไทย เมื่อทราบว่าเกิดเหตุเช่นนี้ จึงรับติดต่อเจรจากับรัฐบาล
ฝรั่งเศสโดยเร็ว แต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายฝรั่งเศสทางโถ้เย้งโดยตัวเอง ๆ
ได้อกหักความผิดของตนได้ จึงเบ็ดยันเบนหรือชี้แจงให้พระภักดิ์นุชต
ต้องหาดีกว่าในกระบวนการกฎหมายนานาประเทศ การเขียนเรื่อง
แตกต่างระหว่างระบบที่หนึ่งกับระบบที่สองไม่มีความหมายบ่อย ๆ แม้
จะเป็นเรื่องที่พระภักดิ์เข้าใจว่า คำร้องขอทั้งสองอย่างนี้เป็นเรื่องเดียวกัน
หนึ่ง ทำท่าจะยัง แต่พระภักดิ์นุชไม่หาดีกว่าเดิม พยายามแต่งให้
เห็นว่าไม่หากใจ แต่ไม่หนึ่ง จะทำอย่างไรก็ชี้แจงเตะว่า ฝรั่งเศสต้องกว่า
ถ้าไม่ยอมรับผิดชอบต่อไปให้ถอนที่ใช้กองทรัพย์ที่ต่อไป พระ
ภักดิ์นุชตอบไม่ขัดข้องทันที ครุฑ์ต้อมฟายฝรั่งเศสทำเบนเนฟอนปูนปูนการ
กฎหมาย และในครั้นตามนั้น แต่แนะนำให้พระภักดิ์นุชคิดปดดปดอย
ต่อไป หากไม่ยอมทำเช่นนั้น ก็ให้พระภักดิ์นุชพยายามต่อในทันที
บนว่าจะไม่ต้องดำเนินคดี จึงจะยอมปฏิบัติอย่างที่ทางการ พระภักดิ์นุชต
ไม่ยอมผ่อนคลายความประทับใจของฝรั่งเศส คงยังน้อยกว่าไม่ได้ทำผิด
ประการใดเดียว ในที่สุดเมื่อหมดหนทางอื่นให้จะเอาผิดแก่พระภักดิ์
นุชได้แล้ว ก็จึงห้องน้ำห้องพระภักดิ์นุชมาลงคืน โดยให้ร้อยเอกเดอ
ครัว แห่งกองทหารนาร์เวียงจันทร์ เป็นผู้พากษ์คุณกัน พระภักดิ์นุชต
ถูกฝรั่งเศสต้อมไว้ในคุณไว้ & เดือน กัน ๔ วัน นักดับมาซึ่งที่

* ระหว่างถูกควบคุมตัว ไม่ได้รับเงินเดือน แต่คุณยาหันม่วง ญาติชั่ง
เมื่อคืนดีก็อยู่ส่องเสียงให้ขาดแคลนเลอ

เมืองอุตรธานี ข้าหลวงใหญ่ต่างพระองค์โปรดให้มีการเดินทางท่องรับ
พระภักดิ์นุชิค และเสด็จตั้งแสวงไมหาคร์ท่อฟรังเศส ตามคำเด่าก่อต่อว่า
เมื่อเดิร์จากการเดินทางแล้ว ภายหลังคงมีความพะเพรษามาบรรจบเนื่น พระ
ภักดิ์นุชิคได้รับโภภาระให้ก่อต่อไปราษฎร จึงก่อต่อขอมาได้ร้อยเอกเหลือครัว
และก่อต่อฝ่ากอกวนรัชต์ก้อนฯ จริงใจส่วนตัวเป็นความว่า การแกดังดับ
ข้อมเป็นการหมั่นเกียรติเหี้ยมหายน หากไม่เกี่ยวแก่ประเทศชาติแล้ว
และถ้าการเป็นไปได้ ข้าพเจ้ายินดีแต่คงผมอคบสักนเขามุนอย่างสุ่ม
เกียรติทุกอย่างและทุกเมือง ร้อยเอกเหลือครัวได้ก่อต่อขอพระคุณท่าน
ข้าหลวงใหญ่ต่างพระองค์โปรดให้เดินทางท่องรับเสด็จตั้งแสวงไมหาคร์ในครร
ก่อต่อเสด็จความเตี้ยใจในเหตุที่เกิดไปแล้ว

โดยเดชะก้าหนดเสนาบดีกระทรงมหาดไทยจะเด็กๆ ถึงเมืองกร-
ราชตีนما เพื่อทอดพระเนตรปราสาทหินพิมาย ในระยะกระชนชีค
พระภักดิ์นุชิครวมเดินทางโดยช้างจากอุตรธานีอย่างรื้นด่วน พอยังปะระคุ
พดเส่น (เห็นด) ได้ทราบว่าเสนาบดีเด็กฯ โดยขบวนม้าออกทางปะระคุ
พดด้าน (ตะวันออก) เมื่อเวลา ๕ น. จึงรีบเปิดยนช้างดอยขอชุมเชิง
ก้าเข้าทางดี ไปกดอยເຟ້າຮັບເສດຖະຍຸທຳບັນຫາหนองชານ กົງຍໍາເກອ
ທ່າຊ້າງໄກທັນການ พอยเด็กๆ เสนาบดีทอดพระเนตรเหັກຕຽັງຕົວว่า พระบາທ

เพื่อให้ทันรับเสด็จเสนาบดีกระทรงมหาดไทยครั้งนั้น ช้างเขือกที่เปลี่ยน
ไป ก็ล้มเพราความเห็นด้วย ๑. เชือก

ตั้งเด็ดพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบว่าได้ฟ้าด้วยของดีพิเศษมาก ทรงพระเมตตาโปรดเกล้าฯ ให้เดือนชันเป็นพระยาศรีรย์เดชแล้ว ต่อมาระภักดิ์นุสิทธิเดินทางเข้ามาเฝ้าทูลด้วยรองฯ ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยาศรีรย์เดช และพระมหาทัณฑ์เด็ดพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานเงินบำรุงช้าญถุงหนึ่ง ๕๐ ชั้ง (จำนวน ๔๐๐๐ บาท)

พระยาศรีรย์เดชวิเศษฤทธิ์ (จัน ณ ราชน์มา) เป็นผู้อำนวยการเมืองกรุงรัตน์มาคดโดยคำตัดสินความเรื่องบร้อย ได้รับพระราชทานตราจุดจอมเกล้า (เข้าใจว่าชั้น ๓) ต่อหนุนคุณหนุ่งศรีรย์เดชวิเศษฤทธิ์ (สารก์ ณ ราชน์มา) ได้รับพระราชทานตราจุดจอมเกล้า

ต่อมากล่าวว่าได้รับพระราชทานเดือนบรรดาศักดิ์เป็นพระยาคำแหงลงนาม แต่ต่ำรังคำแหงช้าหดดงเทศาภินามณฑลกรุงรัตน์มา ได้รับพระราชทานยศทหารเป็นพันเอก ถึง พ.ศ. ๒๔๕๕ ได้รับพระราชทานตราจุดจอมเกล้า ชั้น พ.ศ. ๒๔๕๖ คุณหนุ่งคำแหงลงนามได้รับพระราชทานตราจุดจอมเกล้าเป็นเกียรติยศ

พระยาคำแหงลงนาม (จัน ณ ราชน์มา) เป็นผู้เข้มแข็งในการปักธง เข้มงวดในการครองดูตราธงบังทึกรับบารุงตุชในท้องที่อย่างชัยนั้นแข็งเด้ม อุ้นหัวใจคนกรุงให้ตั้งใจมุ่งมั่นไว้ สำเร็จ (มาเดเดี้ย) เข้าพักรักษาตัวที่อำเภอสุพรรณบุรี อาการทรุดลงโดยเร็ว ถึงแก่死 ๓ น. เกษ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๐ ถึง

๒๕๖

อนิจกรรมด้วยเอกสารลงมือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชาท่าน
พระราชหัตถเจ้า โปรดเกล้าฯ ลงไว้ประดับศพเป็นเกียรติ ดังสำเนา
ต่อไปนี้

ที่ ๖๔/๖๗๐

ตุนคุณ

ฉบับที่ ๑ มีนาคมรัตนโกสินธ์๙๗๖

ถึงกรมธรรมด้องค์รัฐบาล

ด้วยไดรับหนังสือที่ ๑๘๗๗/๒๐๖๗ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์
มีมาตราชื่อ สมมติมารพันธุ์ ว่าพระบรมราชูปราชหราภิกรจะตั้งแต่
ให้รัฐบาลอกมาว่า พยายามแหงตั้งครามมิใช่เป็นไว้บากองอนิจกรรม
เมื่อวันที่ ๒๕ ๒๕ นี้ได้ทราบแล้ว มีความเสี่ยดายเป็นอย่างมาก ด้วยเห็น
คนได้รับราชการขับขันถักทกอยู่ในหมู่ชาวต่างด้าว กลยุ่มความอุตสาหะจะรัก^๑
ภักดีไม่ได้ท้อแท้ การบ้านเมืองก็ได้รักษาโดยชื่อทรงกราช

(พระบรมนามาภิษัย) สายมินทร์

พ.ศ. ๒๕๖๖

มีนาคม ๒๕๖๖

พระเจ้าราชาวงศ์เชื้อ กรมหมื่นจารัสพรบปิฎกาน

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พันเอก พระยากำแหงสังคม (จัน ณาราชสี่มา)

คำตบสกุลฝ่ายชนของเจ้าขอมมารดาช้อย
พระนิพนธ์ พระเจ้าราชวงศ์เชื้อ กรมหมื่นครั้งพระปฏิภาณ

เจ้าอนุเจ้าเมือง เวียงจันทร์ ให้เป็นที่เพย์ราชบาลิน ว่าการกรม
เมือง เพย์ราชบาลินนั้นคงเท่าเดือนอย่างกำแพงเมืองเวียงจันทร์
ค้านทักษิณทศและมีภารยาหดลงคนหนึ่งชื่อฉุน มีภาร yan อยกันหนัง
ชือปดัง นับครรดิวยกนับภารยาหดลงชือฉุนนน ๑๐ คน ชาย ๖
หญิง ๔ บุตรคนในชื่อทั้งหมดเป็นหญิงชือต่มบูญ บุตรที่ต้องหญิงชือ
วรรณฯ บุตรที่สามหญิงชือแก้ว บุตรที่หกหญิงชือแดง บุตรที่ห้า
ชายชือสา บุตรที่หกหญิงชือชนทา บุตรที่เจ็ดหญิงชือน้อย บุตร
ที่แปดชายชือดี บุตรที่เก้าชายชือนั่ง บุตรที่สิบชายชือสา บุตรชาย
บุตรหญิงทั้งสิบคน ก็ได้อัญกับบ้านมารดา ในพิวาร์สถานเมือง
เวียงจันทร์มาโดยตุชานุภาพ บุตรหญิงคนในชื่อชือต่มบูญนน กรณาย
ควรแก่การวิวัฒนา ให้เปย์ราชบาลินผู้ดีมากได้แต่งให้มีสำนับไปแต่
เจียงจันทร์ยังไม่แตก บุตรหญิงที่ต้องชือวรรณฯ น้อยรันตัวเขน
กล่องแกកธรรมเตี้ยแต่เมืองเวียงจันทร์ยังบปรกติอยู่ บุตรชายที่ชือสา
นนกรณายเมื่อครบอุปสมบทแล้ว บิดาจัดการอุปสมบทให้ ได้บวง
เบื้องกิษกุภะอยู่พรมราหง แล้วศักดิ์อกมาถึงแก่กรรม ยังคง
เหตุอยู่บุตรชายบุตรหญิงของเพย์ราชบาลินอยู่เป็นคน บุตรหญิงที่สาม

ขอแก้วกับบุตรหญิงที่ซื้อแคนนกเม็นสาวแล้ว แต่ยังไม่มีผู้มาต่อชื่อกันอย่างถูกต้องตามราศีที่กำหนดนั้น บุตรหญิงที่ทรงรักจันทากับบุตรหญิงของตนอย่างส่องค้นยังไม่ได้โภนฯ เมื่อเดือนพฤษภาคม บุตรชายที่เป็นชื่อด้านบนตามราศีความเส้นทางรักให้รักไว้รัก เรียกว่าเจ้าสุกเพรware เป็นบุตรตุ่กห้อง ภายหลังคนทั่วปวงฯ ได้เรียกว่าตุ่ก ๆ ต่อมานี้ ปดังการรายงานอย่างเพียรชาบานิจนน์ อยู่มาตัวยกันจนนานประมาณหลายปี ก็หามบุตรตุ่กห้องให้มา แต่ปดังนั้นกราบให้ในบุตรของภารยาหาดูงเห็นอนกับบุตรของตัว มีใจความรังเกียจเดือดเดิน เมื่อเวลาภารยาหาดูงไม่อยู่กู้แต่รักษาบุตรเดียง วิให้อนาทาร้อนใจ ตัวยืนกันตื้ยช้อ ฝ่ายเพียรชาบานิจนน์ เจ้าอนผู้กรองเวียงจันทร์ รักไว้ก่อนบุณนัก ให้คงก้าสช้ำรักษามนคงมาตในบ้านเม่นนิ ถ้ามีก้ากตีเกี้ยวช้อหงตัวความโจรผู้ร้ายแล้ว ก้ารำระคัดินไปໄค์สำเร็จ เต็คราชต์ ให้ทำกรรมในเจ้าอนนุช้านานจนมังคงตัวยกรัพย์สมบัติโดยบริบูรณ์ ฝ่ายเมืองจะมีเหตุให้พัตตพรากรากดินติดกันนั้น เมื่อปี ๑๙๕๗ ข้อสัญญาที่แต่งตั้งพระบรมราชโองการนั้นก้าเจ้าอยู่หัว เจ้าอนผู้กรองเวียงจันทร์ก็คอมขอเป็นขับก่อแผ่นดิน เพรware ราชวงศ์บุตรก่อการบุยง ให้อุ้มเมื่นบิดาประทุษร้ายคือกรุงเทพฯ เนื้อร้าชวงศ์บุตร

ลงมากรุงเทพมหานครนั้นขาดใจด้วยเรื่องไม้ซุงซังเกณฑ์มาทำพระเมรุ
กรรมที่มีความเสียใจอย่างร้าวใจ ราชวงศ์มีความเสียใจจึงรับกอดบุตรไป
เดียงคุณทรัพย์ เมื่อเวลาเดินทางขึ้นไปบน ราชวงศ์ร้องดังมาแต่
หลังข้างพูดกับพวกร้าวเป็นคำว่า “เด้อเมืองไทยมีอะไรกิน
เข้าใหม่ทั้งปักษ์ กับไม่เมืองต่านซ่างจะได้กินเข้าใหม่ทั้งปักษ์”
แล้วรับเรื่องเด่นมาถึงเมืองเดียงจันท์ ก็เข้าห้องผู้เป็นบิดา แล้ว
ดังว่า “ข้าพเจ้าไม่ขอเป็นข้าพวกราชไทยออกแล้วคราวนี้ จะต้อง^{จะ}
คิดการให้ญี่ปุ่นดำเนินการใด” อนุบิดาเห็นด้วย
จึงให้ห้ามปาราชณ์เป็นหนังสือ สุทธิสารผู้เป็นบุตรให้ญี่ปุ่นทราบเพียง
ชื่อนาง ทรงปวงมาปรึกษาว่า ทั่วกรุงเทพฯ เดือนนี้แต่เจ้าชาย
เด็ก ๆ ชื่อนางผู้ใหญ่ก็มีข้อข้อตัว ผู้มีหัวหน้าและ พี่สาวพระยา^{จะ}
นครราชสีมา (หอยอันท์) ก็ไม่ขอ หัวเมืองรายทางไม่มีกดขวางเรา
แล้ว ชื่อจังกฤษก็มารบกวนอยู่เต็มอิ่ม เราจะยกกองทัพไปปลูกเสากรุ่ง
ก็เห็นจะได้โดยง่าย อุบราชณ์เป็นหนังสือไม่เห็นด้วย จึงว่ากรุงไทยเป็น
เมืองใหญ่ถ้าเมืองใดก็จะไปคงอยทันได้หรือ ไฟร์ฟิตเมืองก็จะกุม^{จะ}
กันเข้าเป็นขบดี เหมือนอนอนอยู่น้ำหากหามเหมือนกัน อนุจิตร์ว่า
ต้องได้แล้วถ้าจะต้องยึดได้ ก็จะกวาดครุยบครัวและทรัพย์สิ่งของในท้อง^{จะ}
พระศดิษฐ์มาใส่บ้านเมืองเรา แต่ว่าเราจะรักษาต่าหนทางช่องแคบไว้
จะมาทำอะไรเราได้ ทางที่จะล่าสั่งเมือง อาหารกัน ก็ไกอกันควร

อนุราชจะเข้าไปนักก็ต้องมุ่งม้ำเดี่ยก์ต้องเห็นด้วย อนุจั่งให้
อนุราชไม่เกิดยกต่องหัวเมืองดาวทั้งปวง หัวเมืองดาวทั้งปวงก็เข้า
ก็อยู่ในราช จึงให้ต้อนกรวชานไปไชยเดือนกรหงส์ ฝ่ายเมืองอนุคิด
ประทุษร้ายคือกรุงเทพฯ นั้น ทเมืองเวียงจันทร์เกิดปฏิบัติประหนาตแก้
ตนพยายามให้ผู้พื้นที่พำนีในราชาก ให้พระแก้ว พระบัว และหงษ์ราเรื่องอนุ
หักไปเป็นอนุมาก เรื่องกรรยาอนุก็หักไปอีกหลายหลัง และเรื่อง
ของราชภูมิชาวบ้านก็หักพังไปประมาณ ๕๐ หลัง เมื่อเวลาถูกด่านคืน
ประมาณต้องยามเศษเกิดแผ่นดินไหว ถ่ายชามตั้งของกรหงส์กัน
กรหงส์เข้าด้วยชุมชนแห่งนี้แผ่นดินแยกออกในกำแพงช่างท้ายเมือง ยาว
สองวา กว้างหกศอกเศษ ตึกเต้นเศษ อนุเรืองดงนหงส์ให้หายไป
ท่านาย ว่าจะยกทัพไปตักกรุงจะมีชัยหรือจะอับราชัย ให้ทราบว่า
เหตุนี้ร้ายนักจะอับราชัย อนุไกรชลังให้ฟ้าให้หาย เมืองไทยได้
กรหงส์ เดือนธันวาคมปีอ้อร์สก อนุก็ให้เกณฑ์กองทัพลดกรหงส์
พร้อมด้วยเกรียงสำคัญๆ เดือน ๑๒ ชั่วโมง มาตั้ง ๙ ปี บ้าน
พันพาราดครองเมืองเวียงจันทร์ชาน ให้ฝึกหัดกองทัพอยทันตามเดือน
กรหงส์ เดือนธันวาคมปีอ้อร์สก อนุก็ให้ราชวงศ์ผู้บุตรเมื่นแม่ทัพ
หน้ากุณกุณสามพันยกต่องลงมาก่อน ราชวงศ์ยกลงมาถึงเมืองนคร
ราชสีมา ณ เดือนสามแรมสามค่ำปีอ้อร์สก แล้วขอเบิกข้าวที่เมือง
นครราชสีมา พยายามห่มภักดี้กรอบศรัตรและกรรมการร่วมกัน

ราชวงศ์ว่า “ยกมาคุณมากมายนักจะไปไหน” ราชวงศ์บอกว่า “ที่กุศลธรรมารามาให้เกณฑ์ของทัพเมืองเรอลงไปรบอังกฤษ เจ้าฯ กระหม่อมกิตติมหาราช เดือนยังคงอยู่นี้เช่น ออกตั้งส่องสำมวนก็จะ มาถึงนัดยก การการเมืองนกราชต์ไม่ต้องตั้งตัวจ่ายซื้อให้ ราชวงศ์ ให้ขาดแล้วการบัญญัติมาถึงเมืองสระบุรุคงอยู่ท่านขอหน้าง แล้ว ราชวงศ์ทรงว่ากับพระยาศรีราชวงศ์เจ้าเมืองตระบูร แตะหดงพอด นายกองคำ กลองสิงห์ว่า “ญวนแตะฟรังยกมาตั้งกรุงเทพฯ แล้ว อย่าอยู่นั่นเดย ควบคุมพวกกรอบกราวเรอาชานไปอยู่ เดีย เดียงจันทร์เกิด” เจ้าเมืองสระบุรุและพากนายกองกหันด้วย ราชวงศ์ จึงควบคุมกรัวเมืองตระบูร เทินกอบขึ้นไปเมืองนกราชต์มา ฝ่าย อนกับสุทธิสารผู้ตรั้ดฤกษ์เดว ก็ยกกองทัพตามราชวงศ์ด้วยมาถึง เมืองนกราชต์มา ณ เดือนตุลาคมแรมหกค่ำฯ ของปีสุก ทางค่ายใหญ่ อยู่ท่าเด่นหาท่าเด้นของกองเจ้าค่าย ให้กิตติพัทพุดกันว่าตนก็ แปดหมื่น ครองหนเจ้าพระยานกราชต์มา (ทองอินท์) ในอยู่ โปรด ให้ไปรังับพระยาไกรสิงห์รวมเจ้าเมืองชุ้น วิวากันหดงยกกรับตร ผืนนองชัยคงเกิดครบกันชน ฝ่ายเมืองเจ้าพระยานกราชต์มาไปเมือง ชุ้นกรุงนน พราชาปดดและกรรมการผู้คนไปด้วยเม็นอนมาก อยู่แต่ ยกกรับต์รักบัญญัติการผู้อยรักษาเมืองอยู่ อนุจิ้งให้ห้าพระยา พรหมภักดียกกรับต์รักบัญญัติมาที่ค่าย แล้วว่าพระยาโกราชกัน

เมี่ยดเบี้ยพิพรบ้านพดเมืองให้ได้ความพอใจครองนั้น ข้ามาทางนัมแต่กันมาเรื่องทุกชนให้ขาด เจ้าจงกวาดกรอบกรัวเมืองโกราชชันไปเดียงคุณทร์ให้เต็รูแค่ในตีวน พระยาพรหมภักดิยกกรอบศรอกดว่า ยานาอนุไม่รู้ที่จะทำประการ ได้ก์หอยทำเม็บพินด์ จึงจัดหนูงที่รูปงาม ๆ ให้อันเป็นหมายคน แต่วอนก์ให้พวงดาวไปเก็บเครื่องสำอางค์ราธูของพวงกรัวเมืองนครราชสีมาเตียสัน แต่ชนพราิกไม่ใหม่ฝ่ายหมื่นนากระสิงหะสัน ภารยาเจ้าพะยานครราชสีมา (ทองอินท์) รู้ว่าพระยาพรหมยกกรอบศรอกดว่าเดียรย์จะต้อนกรอบกรัวจากเมืองชันไปเดียงคุณทร์ ก็เสร้าโถกกว่าจะค้องไปเป็นช้างดาวแล้วกราวน จึงกิดย่านปลดอมหัวเม่นไฟร์จะพาบุตรหนาเข้ามายไปให้พัน จึงหาผ้าคาดเก้า ๆ นานั่ง ห่มผ้าขาวม้าขาดพรุงพรัง หากะบุ่งทชาดปุบะ ໄล์สาแหกสือคกานเข้า จดแยกปต้าขาวสุกขาวสาร ได่องพอกวะ แต่ว่าเขามา กันหน้อข้างจะะ โถมกาบุตรหงส่องให้ขุกขุมอนเข่นบุตรไฟร์ ๆ เพื่อจะมีให้พวงดาวตั้งตี้ยว่าเป็นถูกเมียนเมี่ยเดามอง แต่วายกหานขันบ่า พาบุตรหนูงคนให้ญี่ซื้อ ฉิม บุตรชายคนเด็กซื้อ เมฆ หน่อออก จากรุนเดินมาตามทางจะเข้ามาย ต่อนพวงดาวกองทรงครองท่อนุใช้ให้ กดอยดพวงกรัวจะหนาเข้ามาย เห็นสามคนแม่ลูกเดินเขซั่งมานา กเข้าดับ เอาตัวจะไปให้เจ้าอนุ หน่อمناقشةก์เสร้าโถกกรองให้ตัวยกดัวเข้าจะ เอาไปช่า คุกน่าสังเวชสดกใจด้วยไม่เคยจะตกยากเข่นนั้น ฝ่ายพวง

กองทัพมหามงลงนากและบุตรคงต้องไปให้เกือบหมดความเดหูป้า อนุ
ไถหนานจิ้งชักไซร์ ไถกามาได้กามาว่า เป็นบุตรภราษฎรเจ้าพระยานคร
ราชสีมา ก็มได้ทำอันตรายอะไว อนุเชยชุมคุณฉิมบุตรคนใหม่ยัง
ว่ารุปร่วงหน้าทางคงกามา อนุขอแต่หม่องนากว่าดูกอกนชัยให้ช้า
ເດັກາມໄດ້ກາມວ່າອາຍຸຕົນເຂົ້າມພອຈະສົມຄວາໂກນຸກ อนຸກ
ຈັກກາຮມງກດກົດຈຸກຸນฉິນໃຫ້ໃນຄໍາຍຂອງອນນຸ້ນ ແລ້ວອຸກົກໃຫ້ກົນฉິນ
ເປັນຜູ້ເຮືອງຕາບຂອງອນນີ້ເວດາອອກຊຸ່ນນາງ ຜ້າຍພຣະຍາປັດຕົວຢູ່ທີ່ເມືອງ
ຊຸ່ນນັບ ເຈົ້າພຣະຍານຄຣາຊົ່ນນາມາ ແຈງວ່າອຸດັງນາກວາດຄຣອນຄຣວ
ຈັງປັບປຸງກ່າວເຈົ້າພຣະຍານຄຣາຊົ່ນນາມາວ່າ ຈະທົກຄຣອນຄຣວໃນໄປຮວ່າງຮັກໝາ
ເໜັງຈະໄມ້ໄດ້ ພວກຄາງຈະກໍາຍັນເພື່ອເຫັນທີ່ມີມ ເຈົ້າພຣະຍານຄຣາຊົ່ນນາ
ກໍເທັນຄວຍຈາກພຣະຍາປັດຕົວບົດນາມ ພຣະຍາປັດມາກົງເມືອງນຄຣ
ຮາຊົ່ນນາກເຫັນຫາອຸນ ແລ້ວບອກແກ່ອຸນເນື້ນກົດຈ່າພຣະຍາໂຄຣາຫຼືໄປ
ເນື່ອງເຂົ້າເຖິງແຕ່ງ ກຣະໜ່າມຈົນທົກມີຄຣອນຄຣວໃນໄດ້ ຈະຂອ
ຕາມເຕັດຈາໄປອູເວັງຈຸນກ່ຽວຂ້ວຍ ອຸກເຊື່ອຈົງໃຫ້ພຣະຍາປັດຕົວພຣະຍາ
ພຣະຍາກວະບຕ່ຽມຄຣວໃນ

ຝ່າຍເພຍຮາຊນ້ອນຊັ້ນເປັນບົດຈ່າຍ ຂັ້ນທົກທະສົດານອຍຸຮົມ
ກຳແພັງ ດ້ານທັກໝົນທີ່ກ່ອງນີ້ ດ້ານທັກໝົນທີ່ກ່ອງນີ້ ດ້ານທັກໝົນທີ່ກ່ອງນີ້
ເປັນອັນຕະຍຸດົກນະສຳຮ່າຍທີ່ເຫັນນັກ ແລະ ໂຈຍັກຕ່າງ ຖ້ວນ
ເປັນທີ່ໃຫ້ກາດຫວັນເຕືອງຕັ້ງ ຈົງປັບປຸງກັນກົມກຣະຍາແລະບຸຕ່າຍ

บุตรหนูงว่า เรายังอยู่ในเมืองเดียวคนกรนเห็นจะไม่ได้ คงจะมีภัยอันตรายค้าง ๆ แก่เราแน่นแน่ และทัพหดลงก็จะมากว่าต้องไปไว้กรุงเทพฯ ทั้งตน เราจะได้ความดีมากันก็ตามท่องอพยพพาณิชไปหอบอญในเมืองความพอกเพอนพหุภัยก่อน และทรัพย์สินของเราก็จะได้เก็บผงเศษ ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ซึ่งควรเป็นที่จะคำได้คือเมื่อสูงบังเงี้ยบ้านเมืองเป็นปรกติแล้ว จึงค่อยยกบ้านมาขุดเอาทรัพย์สินของฯ เรากลับ แต่คงจะหะสกานบ้านเรือนความเดิม ครุณปรึกษา กันทก盾 แต่เด้า ก็เก็บทรัพย์สินของ ทองเงินซึ่งเป็นรูปพระราชนิรันดร์ ฯ ลงผึ้นภัยไว้ต้นไม้ใหญ่ทรงต้น ได้แต่เงินติดตัวไปบ้างเดือนอย่างกวนพรพอจะได้ซื้อชาหารกิน แต่วานบุตรชายบุตรหนูงกับภรรยาทางเทหะบ้านเรือนไปกรุงราชธานีไปด้วยนักด้อมุนภรรยาหาดดวงคนหนึ่ง ปถองภรรยาน้อยคนหนึ่ง บุตรที่ไปด้วยนักด้อมุนบุตรหนูงซึ่งแก่ ๑ บุตรหนูงซึ่งเดคง ๑ บุตรหนูงซึ่งด้านหลัง ๑ บุตรหนูงซึ่งด้านอ้าย ๑ บุตรชายซึ่งด้าน ๑ บุตรชายซึ่งด้านหลัง ๑ รวม ๗ คน ภรรยา ๒ คน เป็น ๑๐ คนด้วยกันทั้งเพียรชาบานอิชชิ่งเป็นบิดา ด้วยชนทางดีบันวากกัน มาตั้งแต่เด็กในบ้านแห่งหนึ่งซึ่งบ้านค่าชีวิตโอด ให้ทำบันการหาอาหาร เดยงซพนนกผึ้งเคืองไม่มีบัญชี ควรจะตั้งตัวรชันทางดีบันวากกันให้เกย ตกยาก ทั้งพดดพรากรจากถนนร้านบ้านเรือนท้อญูก้าศัย เจ้าพระยา นครราชสีมา (ทองอินทร์) แต่งนายกของขอรบเมือง ฯ ให้เกยว

ເກດຍກດ່ອນຊັກຂວານພວກຄວ້າໆ ແຕກມາຮວບຮວມກັນຄາມໜູ້ ດາມຄວນະ ດັ່ງ
ແທກ່ອນ ນາຍກອງທີ່ປັງອອກເຫືຍດໍາເກດຍກດ່ອນມົກຄວ້າໄດ້ ໃຫ້ດັບມາ
ຕົງນານເຮືອນຄາມກຸມດຳເນາເດີມຫຼາຍພວກຫຼາຍເຫົ່າແດ້ວໆ ເຫືຍວັດທະນ
ຂຶ້ງຈົກຈັດຕໍ່ໄປອື້ນ ລັກປະກົນຄວ້າຂາວມື່ອນກຽງຮາຊື່ນໆ ກົ້າຂັກຂວານ
ໃຫ້ດັບເຂົ້າໄປນ້ຳນັ້ນເນື້ອງ ດ້ວຍເບັນຄວ້າຂາວເວິ່ງຈົນທົກໄດ້ທົ່ນເສາມາ
ໃຫ້ເຈົ້າພະຍານກຽງຮາຊື່ນມາເບື້ນເສດຍ ຜ່າຍນາຍກອງນາຍໜູ້ອື່ນນາຍກອງ
ນາ ເຫືວນມາດັ່ງນານຄໍາສະ ໂດຍຊັງເພີ່ມຮາຊາບານີນກົບນຸ້າຕະກຳກົບກະຍຸ
ອູ້ ຄຣນເຫັນສະໜັກທີ່ເລີວກເຂົ້າພູ້ອາກະຍຸກດ່ອນວ່າ ຈະມາດັ່ງອູ້ທຳ
ອະໄຮກນ ຂ້າວປັດຍາຫຼາຍຈະຮັບປະການກົດ່ານັ້ນການ ໄປຕົງທຳນາຫັກນ
ອູ້ໃນມື່ອນກຽງຮາຊື່ນມາເດີດ ຈະໄດ້ມັນດຸຂານຸ້າ ຮັນກັງຕົບຈະຈັດຕື່ນ
ກົດ່ານັ້ນຈາຂາວມື່ອນກຽງຮາຊື່ນມາໃນເວດຕານ໌ ຈຳໄຈຄຳຕັ້ງຍອນໄປ
ຕົວຍ ນາຍມານາຍກອງກົດ່ານັ້ນມານອນໃຫ້ເກົ່າຫຼວງພັດ ແລ້ວພັດ
ນີ້ເບື້ນນາຍກອງໃຫ້ຢູ່ຊັງເຈົ້າພະຍານກຽງຮາຊື່ນໆ ໃຫ້ໄປຕົງຮັບຮວມມົກ
ຄວ້າຍື່ນ້ຳນັ້ນໂດຍນັ້ນ ແລ້ວຫຼວງພັດພົວເພີ່ມຮາຊາບານີນກົບນຸ້າຕະກຳກົບ
ຮາມທີ່ດັບມົກນາໄຫ້ເຈົ້າພະຍານກຽງຮາຊື່ນໆ (ທອງອິນິ້ນ) ໃນມີກວານຍິນຕື່
ນັກຕົວຍໄດ້ກັນນົ່ອງເວິ່ງຈົນທົກມາ ເຈົ້າພະຍານກຽງຮາຊື່ນມາຈຶ່ງໃຫ້ຮັນ
ທັງສົນນີ້ ໄປຕົງກົນດຳນາທຳນາຫັກນອູ້ ຢັນນັ້ນກູ້ເຂົາຮາດແຂວງມື່ອນ
ກຽງຮາຊື່ນມາໄດ້ບໍ່ແທ້ ແດ້ວຍກົດ່ານັ້ນໄວ້ປ່າກປະການອົກສອນນີ້ ສ່ວນ
ນຸ້າຕະກຳກົບກະຍຸ ແລະນຸ້າຕະກຳກົບກະຍຸພູ້ແຂງຂອງເພີ່ມຮາຊາບານີນໆ ໄດ້ນີ້

ด้านที่เมืองครราชตีม่าหังต่องคน ฝ่ายท่านนากรภรยาเจ้าพระยา
นครราชตีมากับคุณติมบุตรหญิงกนิใหญ่ และคุณเมฆบุตรชาย
กนเล็กซึ่งยกไปอยู่กับบอนนุน ครัวราชการเมืองเดียงจันทร์เรยบร้อย
เดว ก็ได้กอบมารยาทกับเจ้าพระยานครราชตีม่าในเมืองโกรราช คงเดิม
แต่ไม่ทราบความชัดแน่ๆ เมื่อจะไถกับบ้านเมืองครราชตีมานน
เพราจะเหตุใดเลย ครุณเนื่องครราชตีมานบีบประกติ ผู้คนพรากพร้อม
สมบูรณ์ชนคงแต่ก่อนแต้ว เจ้าพระยานครราชตีม่า (ทองอินท์) คิดถึง
พระเกี้ยวพระคุณดีมีคุณประเจ้าอยู่หัวทรงด่องพระรองค์ จึงคิดอยาบ
บุตรชายบุตรหญิงเข้ามาน้อมเกี้ยว ภวาย จัดบุตรหญิง ๓ คนคือ
คุณทรัพย์ ๑ คุณแฉม ๑ คุณชน ๑ กับบุตรชายชื่อ^๔
คุณทองคำ ๑ รวม ๕ คนน้อมเกี้ยว ๑ ภวายอวังหดงให้ทำราชการ
ฉลองพระเครื่องพระคุณ บุตรหญิงทั้งสามคนนกได้เป็นเจ้าของยุ่งงาน
แต่หามีพระรองค์เจ้าไม่ นายทองคำนนได้เป็นทนายศัลย์ไว้ชัยทั้มแพร
เจ้าจัดบุตรหญิงชื่อคุณนิมคน ๑ บุตรชายชื่อคุณเมฆคน ๑ รวม
๒ คนน้อมเกี้ยว ๑ ภวายอวังหน้า ให้ทำราชการต่อไปพระเกี้ยวพระคุณ
คุณนิมนกได้เป็นอาจมเชิญพระแสงกรรณพระราชวงบวร ๑ มหาศักดิ

* เสมียนตราโกรราช เมื่อผู้พากลับมา (ดูดหมายเหตุเรื่องปรานขบถ
เวียงจันทร์ สมเด็จพระราชบุคคลบรรพวงศากิมุช โปรดให้พิมพ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕
หน้า ๔๔)

พดເສັ້ນ ໂປຣຄປຣານທັກ ຕົວຍ່ານເປັນຄອງຮູບປັງມາແຕ່ກໍໄນ້ພະຍົງກໍເຈົ້າ
ເໜີ້ອກັນ ຖຸນເມືອງບຸຕ່າຍນັບເນັມຫາດເດືອຍົງການເນື້ອເວົາທຽງນາທີ
ເພຣະຍົງເຢາດອີ່ມ ເມື່ອເຈົ້າພະຍານກວຽາຊື່ມາຈະເຂົາບຸຕ່າຍບຸຕ່າຍຫຼິ້ງ
ມານັ້ນເກົດ້າ ດວຍຈຳຫດວັງທັນນັ້ນ ໄດ້ຈົດເຫັນກວຽາເນື້ອງເວົາງັນທີ່
ທີ່ເປັນເຮດຍັນໃໝ່ມາກັບບຸຕ່າຍທັງຫດາຍຄົນດະກວ້າ ຫຼືພົມບາອີນ (ອ່ອນ)
ກັບຄອບຄ່າຍອງເພຍຮາບາອີນທັງສົ່ງໄຫຼກເປັນຄົນຂອງຄຸນດິນ ເພື່ອ
ຄຸນດິນທໍາຮາຍການເນື້ອມກົມພະວຽກຈົງນັ້ນ ອີ່ນ ດົນເຫດານ
ກໍໄດ້ເປັດທ່າເວົ້ອຍອີ່ມ ຄວດອົງດຳພັກເນື້ອງເຂົວເວົງເມື່ອດັບບຸງປະມານ
ລະບົບ ແຕ່ບຸຕ່າຍຫຼິ້ງທີ່ທີ່ກອງເພຍຮາບາອີນຮ່ອງ “ຈັກ” ຊັ້ນເປັນຍາຍ
ຂອງເຮັນນັ້ນ ເຊົ້າມອູ້ໃນວັງທັນບຸຕ່າຍດິນຫາໄດ້ໄປອູ້ທີ່ໄວ້ອູ້ໃນ ເພຍ
ຮາບາອີນ (ອ່ອນ) ນັກຄົງແກ່ກ່ຽວມົດທີ່ໄວ້ອູ້ກົດອົງດຳພັກເນື້ອງ
ໄດ້
ທໍາການມາປັນກິຈເພົ່າສົ່ພທົວດອງຮາຍງົງແລ້ວເມື່ອດັບບຸງນັ້ນ ແດ້
ດຸນ ກວຽາເພຍຮາບາອີນ ກັບບຸຕ່າຍບຸຕ່າຍຫຼິ້ງກໍຍົກຄອບກວ້າ
ກັນເຂົາມາດັງນານອູ້ທົມວຽກຮ້ອງດັ່ງຮາຍງົງເວົ້າກັນວ່າຈົດກອມທອງ
ປັດຍຸດອົງນາງກອກໄຫຼູ້ແຂງກຽງເທິພາ ດຽວ ດັນ ບວະກາທົ່ວທິກ
ດຸນກົງແກ່ກ່ຽວມົດ ໄດ້ເພົ່າສົ່ພທົວດອງຮາຍງົງໂອຣັດນ ສ່ວນນາຍນັ້ນ
ບຸຕ່າຍທີ່ເກົ້າຂອງເພຍຮາບາອີນ ເມື່ອມອູ້ທີ່ມີວຽກຮ້ອງສົກໄດ້

นวจเป็นภิกขุอยู่ในวัดราชโโหรส แต่ที่ก่ออกมาถึงแก่กรรมที่บ้าน
วัดราชโโหรตนนั้น ยังเหตุบุตรเพย์ราชนาอย่างดงบ้านอยู่วัดราชโโหรส
แค่ ๒ คน ก็ขอ “น้อย” กับนายหาด้า (ที่เรียก คุณศาสุด) น้อย
“ไก่สาม” มีบุตรชื่อ “แสง” นายหาด้า (คุณศาสุด) มีบุตรชาย
คนหนึ่งชื่อ “นายบัน” บุตรหูยิงคนหนึ่งชื่อ “คำ” มีบุตรกับภรรยา
อีกคนหนึ่งท่านทางหลวงเชียงราชชื่อ “พวง” นายบันนนี้เป็นผู้ผิดใน
การช่วงต่าง ๆ ชำนาญนัก

ฝ่าย้านกาบุตรหูยิงของ เพย์ราชนาอย่างดงบัน ฯลฯ นิม ในพระ
ราชวงศ์บวรนัน ได้คุณเมฆน้องของฉันฉิมเป็นตัวแม่ มีบุตรหูยิงคนหนึ่ง
ชื่อ “ชัย” ศิษย์การค้าของเรา دادคุณเมฆได้เดินผ่านเดาด้วย
เงยงานกรซึ่งเจ้าพระยานครราชต่อมาให้มารยาบกับฉันฉิมนนี้เป็นภรรยา
อีกคนหนึ่ง มีบุตรหูยิงด้วยกัน ๒ คนชื่อ “อ้อ” “ฟ้า” “แฉ” น้อง
คุณเมฆได้แต่ง嫁กับเมืองนกราชต่อมาเป็นภรรยาของคนหนึ่ง มีบุตรด้วย
กันชื่อ “นายนน” แต่คุณชัยมีบุตรของคุณเมฆนั้นได้ล่วงเข้าไปให้
ฉันฉิมผู้เป็นบ่าเตียงไว้ในพระราชวงศ์บวร ฉันฉิมมีความเด่นทาง
รักไกรยังนกคุณบุตรแห่งคุณในอุทราชของตน กรรมการพระราชนักบวร
มหาศักดิ์พดเดพเดศักดิ์สวรรคตแล้ว ฉันฉิมได้ไปเมืองเจ้าฯ ฉันใน
พระบรมมหาราชวัง จังพากุณชัยหดานไปด้วย และได้ถวายศพ
คุณชัยแด่พระบรมมหาราชที่มีพระบรมนั่งเก้าเจ้าอยู่หัว ให้เป็นพนักงาน

เรียนเดชะและเรียนอักษรข้อม แต่การเรียนเดชะเรียนอักษรข้อม
 กะนัน ไปรคเกด้าฯ ให้ออกไปเรียนกับครูผู้ชายที่พระตำหนักนา
 (คือที่เรียกว่าคำหนักแพคค่อน) คุณช้อยได้เรียนเดชะข้อมมา
 แต่เขาวันน้อยๆ ได้ ๓ สัปดาห์ โถยรำนิรบานญ หงษานแต่เรียน
 ตัวอักษรข้อมไทยตามนักเต้มอยผูกผูกชัย พระบาทสมเด็จพระ
 นั่งเกด้าฯ เจ้าอยู่หัวไปรคปวนคุณช้อยมาก เพราะคุณวิชา ทรง
 ชุมเตียงอยู่ในเกอนที่เจ้าคอมแต่ยังหาได้ เมื่อเจ้าคอมไม่ทั้ยยังเข้าอยู่
 ทรงนพพระบาทสมเด็จพระบรมเกด้าฯ จึงให้หัวเมืองทรงเป็นกรรมชุน
 อิศรครังสีรารอยุนน เสด็จขามฟากมาเฝ้าพระบาทสมเด็จพระบรมเกด้าฯ
 ประทับเรือพระทังหงส์พระตำหนักนา กใต้เสด็จฯ เวลาเข้ามายาดพระเนตร
 พากผูกหอยเด็ก ๆ เรียนหนังสือ และให้ทรงทักทายคุณช้อยอยู่ เมื่อ
 วันปัญญาต ครั้นพระบาทสมเด็จพระบรมเกด้าฯ เสด็จฯ สรุค พระบาท
 สมเด็จพระบรมเกด้าฯ ได้เกดิ่งพระบวรราชวังศึกในพระบวรราชวัง
 คุณนิม, คุณแจ่ม, คุณชื่น สำมคนพนังจั่งพากันมาทำราชการ
 ในบวรราชวัง แต่คุณทรพยพกฉบับไปมีสำมทเมืองนครราชสีมา
 นบุตรชายคนหนึ่งชื่อ “เด่น” แต่วคุณนิมได้กวางค์คุณช้อยหาด
 ซึ่งน้อย ๑๕ ปี ให้ทำราชการเป็นเจ้าคอมอย่างงานในพระบาทสมเด็จ
 พระบรมเกด้าฯ ไปรคเกด้าฯ พระราชทานหงส์หมายกุมรุปกำนันเป็น

ເກີຍສະຫຼິກ ກາຍທັງພວະນາຄາທັນທຶນນາກາໄຫດ້ ແຕະຫັນທາກ
ທອນກ່າວ ການຫຼອງຄໍາ ເມື່ອເກົ່າຮູ້ອຳນວຍທີ່ໄດ້ດຳນັກ ເຈົ້າອຸນຫະຍົມ
ພວະນຸກ່າວໃນພວະນາທຸນເຕົ້າພວະນຸນເກົດເຈົ້າອຸ່ນຫຼວງ ຕ່າງອັນກົກ ທີ່
ພວະນຸກ່າວຢືນມີພວະນາໄກມີເກົດພວະນຸນ ທີ່ ພວະນຸກ່າວຢືນ
ທົວເວລາ ທີ່ ພວະນຸກ່າວຢືນມີພວະນາໄກ ທີ່ ວັດທີ່ ພວະນຸນ

ຝ່າຍຄຸນເນັບຕາຈັດຂອງພູ້ອຸ່ນຫຼວງ ເນັດການພວະນາຊົງມາຫຼັກຄົກ
ພົດເສີເປົວຮົບຄົກ ກໍໄດ້ດັ່ງໄປສົມທັນເປັນມາຫຼັກເລື່ອໃນ ຄົກ (ພວະພິພິ)
ພວະບານມາຮາຊົງ ກຽນວ່າກາດທີ່ ພວະນາທຸນເຕົ້າພວະນຸນເກົດ
ເຈົ້າອຸ່ນຫຼວງໂປຣເກົດ ແລ້ວ ໃຫ້ຮັບຕໍ່ແໜ່ງທີ່ ອັດວງຄ່ຽວຕີຫຼືສົງຄຣາມ ຜູ້ຊ່າຍ
ຮາສການເນື້ອງນົກຮາຊື່ນາ ອັດວງຄ່ຽວຕີຫຼືສົງຄຣາມ (ເນື້ອງ) ຈຶ່ງໄດ້ດັບ
ຂັ້ນໄປຍຸ່ນເນື້ອງນົກຮາຊື່ນາ ພວັນຄົວຍ່າທ່ານເດີນກ່ຽວຢາແຕະບຸຕ່າຍ
ຫຍຸ້ງຄົງແຕກງວັນນີ້

ກວນເນື້ອ ດີອັນ ຕໍ່ ມັນໄວງອົງຮູ້ສັກສັກຮາຊ ປົກລະ ພວະນາທ
ສຸມເຕົ້າພວະນຸນເກົດ ແລ້ວ ວັດທີ່ ການເຈົ້າອຸນມາຮາຊອຸ່ນວ່າ “ຄົດຄົ້ນພ່ອ
ນັ້ນທີ່ໄນ້ແດ່ອຍາກຈະໄປເຢີມພ່ອແດ່ຕົ້ນນັ້ນເນື້ອງຈອງຕົວນັ້ນໄໝ່ເຕົ່າ”
ເຈົ້າອຸນມາຮາຊອຸ່ນຈົ່ງກວນທຸດວ່າ “ຄົດຄົ້ນບີຄາແດ່ອຍາກຈະໄປຄຸນນັ້ນ
ເນື້ອງທີ່ສຸດ ເພົ່າໄໝເຫັນ” ກວານນີ້ເຈົ້າອຸນມາຮາຊອຸ່ນຈົ່ງຕົກກ່າວ
ແກ່ຈົນຈະປະສຸດ ພວະນາທສຸມເຕົ້າພວະນຸນເກົດ ແລ້ວ ຈຶ່ງຮັບຜົ່ງວ່າ “ເຈົ້າ
ທົ່ວນອຸ່ນຫຼວງຢືນໄປຄາມຂຽນຄາໄຟໄດ້ ກ້າຈະຈຸນໄປກົດອຸ່ນຫຼວງຫານ

กันไปก่อว่าจะถึงจังหวะได้ จะได้ไม่กระเทือน แล้วรับสั่งภานพาก
แพที่ว่า ชาจังชันไปเที่ยวเมืองโกรากจะเอาธ้อยเข้าไปด้วย แต่เห็น
ว่าห้องแก่จะไปออกที่โกรากอกกรรมัง” พากหัวนางແພທຍ
หนอนนบเดือนคงแต่ทรงครรภ์มา เห็นว่าพิงได้ ๔ เดือนจังทุตว่า “ยัง
ไม่ประศูติเป็นแน่ เพราะทบยังไม่ครบ ๕ เดือน ก่อเดือน ๕ หรือ
เดือน ๕ จังจะประศูติ” พระบาทสมเด็จพระบรมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จขึ้นไปประพาสเมืองนกราชต์มา ในเดือน ๓ บันเดือน ๑ บันเดือน ๗
เจ้าขอนมาราคาซ้อยกขันวอพระปะระเทียน โดยเสด็จฯ นั้นพระยา
มนเทียรบاد (บัว) เป็นประธานพร้อมด้วยต้นกรมวงศ์คำราวดีกำกับ
ไป จนถึงเมืองนกราชต์มา ทราบ ณ เดือน ๕ ช้างขอนพระบรมราชสมเด็จ
พระบูนเกล้าฯ จะเสด็จขึ้นไปประพาสเมืองบกง ใช้ยಡะเมืองตุ่วรรณ
ภูมิชุมเป็นเมืองขันเมืองนกราชต์มา

(หมายเหตุ – หมอดูบันพระนพขอกได้มาเพียงเท่านั้นๆ ไม่ได้ด้วย
อย่างยิ่ง)

ฉบับหลัก

บันทึกเสนอ

สกุล ณิชาส์มما จัดตั้งขึ้น ทางสายเจ้าพระยานครราชสีมา (บีน ณราษฎร์) อาศัยรายการเรื่องราวแต่ร้อยชั่ง พันตรี พระพิทักษ์ โยชา (พิทักษ์ อ่อนพันธุ์ ณราษฎร์) เรียนเรียงไว้ ทางสายเจ้าพระยานครราชสีมา (ทองอินท์ ณราษฎร์) อาศัยรายร้อยชั่ง พันตรี ผู้ อินทร์กำแหง ณราษฎร์ อาศัยไกด์ผู้หันหนังของคุณหญิงสาวก กำแหง ลงกราบ ท.จ. ร่วมมือกับคุณชนน อินทร์กำแหง ณราษฎร์ ผู้ภริยา ได้ จัดตามคำนึงอกเด่าจากคุณหญิงและท่านผอนฯ ไว้ ภายนอกได้รายการ พิเศษน การจัดตั้งบัญชาติและให้ผลลัพธ์เพียงน เพราะประเพณีห้องนอน สมัยในนี้ไม่ขาด นิยมให้คำด้วยการจัดภาระตัวรหไปเยี่ยมค่านบขอ ศักดิ์ของพระจากญาติผู้ใหญ่ในเทศกาดประจำปี เพื่อให้รู้ภูมิประเทศของ ทัวๆ ไปด้วย ต่อมาการศึกษาและการกรองซึ่งพิมพ์ความสำคัญยังคง ประเพณีนนี้เดือนถังไป ผู้จำความเป็นญาติได้พาความจำติดตัวไป อนุสรณ์รักเดียวที่ใกล้ชิดคิดถึง ที่ห่างไกลตัวเพียงว่าญาติจะตื้นต้อมา อย่างไรในรัฐ กรณีขอตักแต่งๆ ไปเห็นใจจะขาดญาติในที่ตุ่น ภาระรวมทั้นอยู่ต่ำหัวบรวมไว้จนได้จัดให้มีพิมพ์เป็นหนังสือไว้ บุญคุณหนักหนา หวังว่าผู้เห็นประโภชน์แก่อนุชัชนาดเชื่อถ่ายลับไป ในอนาคต จักขอบพระคุณอย่างยิ่งแก่ท่านโดยทั่วโลก

พันตรี หลังรานฤทธิรงค์

๒๖ ซอยนรนารถ เทเวศน์ พระนคร

พันตรี พระพิทักษ์โยธา (พิทักษ์ อธินันทน์ ณราชส์มา)

สกุลอินทร์กำแหง

อนุตันธิจามม์ผู้ก่อตั้งว่า “อินทร์กำแหงแท้เขาน์” ที่ก่อตั้งขึ้น
น่าจะกิดว่า การเกิดอินทร์กำแหงขึ้นไม่ตรงตามที่ควรหรืออย่างไร
เมื่อไม่ได้รับคำอธิบาย จึงถามเพื่อนคู่เรียน ก.ช. ตัวยกัน ก็ตอบ
เกย์ได้ยินมาก่อนแล้วก็ไม่รู้แจ้ง จึงควรพิจารณาในทางเบื้องต้นแก่
อินทร์กำแหงที่ได้เกิดเป็นสกุลมาแต่เริ่มแรก.

พ.ศ. ๒๔๕๖ ชาติไทยร่วมสำนักในความมีสกุลงาน นอยจาก
ไปรษณีย์ พระราชทาน หัวหน้ากรอบกร้าวหรือไกรจะกำหนดเอา
ตั้งให้เดียง ได้เป็นชื่อสกุลกูณภูมิเกณฑ์ไว้อวย่างดีกุณ ลงกับชื่าราชการ
ชนพระยาบางท่านยังไม่อาจมี ครุฑ่านกตัญจากราชการพิเศษ มีการ
ต้อมตาม ท่านต้อมเต็มขอนเกรงจะพลาดตามกกราจได้ และท่านก็ได้
เดือกศพที่เดียงด้วยเศษนา้มณเฑนบนของสกุลพระราชนาย มาป้าย พ.ศ.
๒๔๕๗ ปดดปดดอยทหารอยพันทหารวนที่ ๒๔ (ทุน) แด้ว ช้าพเจ้า
ได้โอกาสพกผ่องจังชันไปเยี่ยมญาติคงจังหวัดหนองมาตรฐาน ได้แวงเคราะพ
เยี่ยมคุณหลังราชธนรุกิจ (โสพก อินทร์กำแหง ณ ราชต์ม่า) ที่
อยู่บ้านไน จังหวัดหนองแก่น ในสุานะญาติอาวุโสชนพ ซึ่งคุณ
อธิยาศัยต์ม่าแต่ช้าพเจ้าเป็นเยาวชน แต่ท่านเป็นผู้ขอจดทะเบียนเจ้า
อินทร์กำแหง เป็นนามสกุล

พันตรี หลวงสุด Gratwanib (ทัน มหาณรงค์
ณราชสมा) สำเร็จการศึกษาอุปถัมภ์
คนแรกของนครราชสมा ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๒

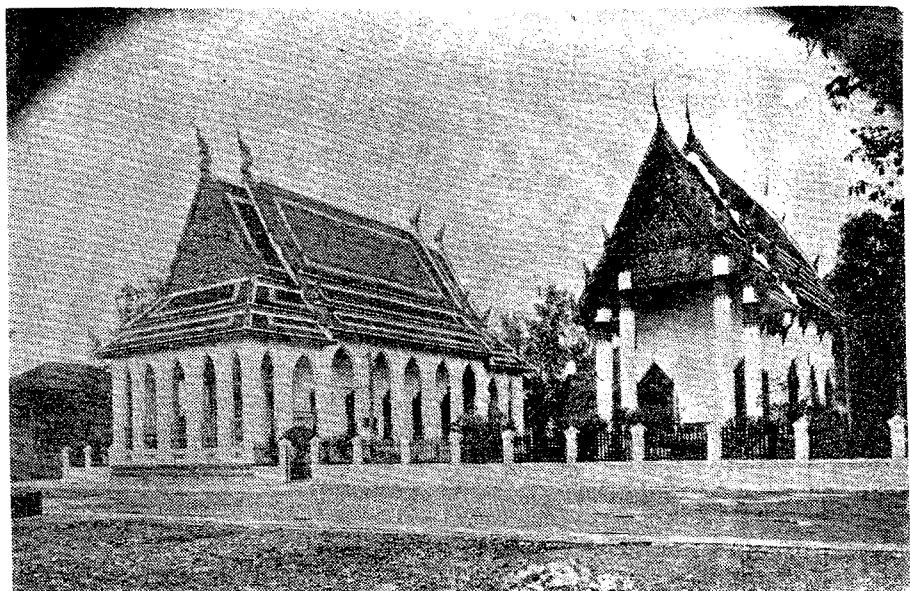
การวิสาหกิจขนาดเล็ก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (สหภาพนักศึกษา) ร่วมด้วย ชั้นเรียน เหตุ因นามสกุลจังແຍກ ฯ กัน ตอน-วันหารือนักเรียนรายวิชาต่อตัวไป บางรายคาดหวัง แต่คุณบัว (คุณหญิงตัวรักษ์ กำแหงตั้งครรภ์ พ.ศ. ๒๕๔๕) ชี้แจงว่า ให้ทางนักเรียนที่มีประชุมที่กรุงราชบูรณะ จึงได้ถูกตัดสินใจให้เป็นไป (หลังเรื่องนราเร็วๆ) ถึงเรื่องนี้ ทั้งนี้ยังคงไว้เป็นจริงคงนั้น.

โดยเกียรติ คุณหญิงตัวรักษ์ กำแหงตั้งครรภ์ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้รับพระราชทานด้วยความรุ่งเรืองเจิดจรัส แด่ในโอกาสได้เดิมพิธีเช่นกันด้วยมา การขอรับพระราชทานด้วยเงินไปตามเจตนาภรณ์ของท่าน และท่านก็ไม่มีทายาท เมื่อเจ้าคุณมอบหมายให้คุณหญิงตัวรักษ์น้ำตกเป็นแม่ด้วย เจ้าคุณจะไปราชการหรือมีชีวิตอยู่แล้วจะเดินทางให้คุณน้ำตก ท่านอยู่บ้านและมอบหมายทุกชีวิตแก่ท่านนุชนุกห้วยผลการ น้องผู้นี้ความห่วงใยในท่านถึงกับไม่สมควรยกไปกรุณารับหนึ่งงานที่ดีในค่ายจังหวัดพ.ศ. ๒๕๔๐ เจ้าคุณถึงอนิจกรรมไปไม่นานนัก น้องชายผู้นี้ท่านหวังฝ่าฟันเดินทางแก่ภาระจากท่านไป

คุณหญิงราชธัญรัฐิกา อดีตสาวน้อยที่สนิทในชีวิตบุตรบุญธรรม โดยชอบ ซึ่งท่านเนมคล้ายกับชื่อของคุณหญิงตัวรักษ์ กำแหงตั้งครรภ์ ท่านเป็นบุตรของคุณหญิงตัวรักษ์ ชั้นเรียนเดียวกันด้วย ซึ่งทรงพระทัย

พันตรี หลวงรามถุทธิรงค์ (ราม มหาณรงค์ ณ ราชสีมา)

วัดพระพิเรนทรเทพ (ข้า ณราษฎร์)

ต.เชิงอรุณในหน้า ๗๙ หม้ายเลข ๓

ข้า ณราษฎร์

ผู้มีราชการในหน้าที่ของคุณทดลองราชบูร์ฯ ประทานตอบ “เรามีห่วงไปไหนไม่ได้” คุณทดลองราชบูร์ฯ เมื่อนักศึกษาวิชาการปักกรองชั้นต่อชั้น เมื่อไปรอดเกิดตัว พะราษทานก็วนิดแก่นหัวใจด้วยพุพางกรรณ์ ก็ทรงยกย่องให้ผู้ดำรงรากศึกษาวิชาการปักกรองนาเด็นน ประดับเข็มพระบูชาตุ่งกุญแจรัตน์ค่าต่ำรับน้ำดี คุณทดลองราชบูร์ฯ ถูกใจมากตีท่อนด้วย คงนั้น อินทรกำแหงเมืองเชียงใหม่ต่อกลุ่มของคุณหญิงสาวก กำแหงส่วนราม ๗.๙. จุดที่เป็นยอดบุตรบุญธรรมจึงเกิดขึ้นโดยชอบแต่เห็นอยู่ทุกภาค ชั้นผู้นิยม หรือท่านจะให้ผู้เชื่อถ่ายหรือไม่ ? ย่อมเป็นอธิบายค่ายร่วมกันมีดีแล้ว กับ

ประการหนึ่ง ท่านเจ้าพระยาคนครารัชต์มา (ทองอนันต์ราชาต์มา) บรรพบุรุษ ตามนิยมของยุคก่อนนั้นท่านผู้หญิงแตะชนรองฯ ประดับเกี้ยวตอกบ้าง

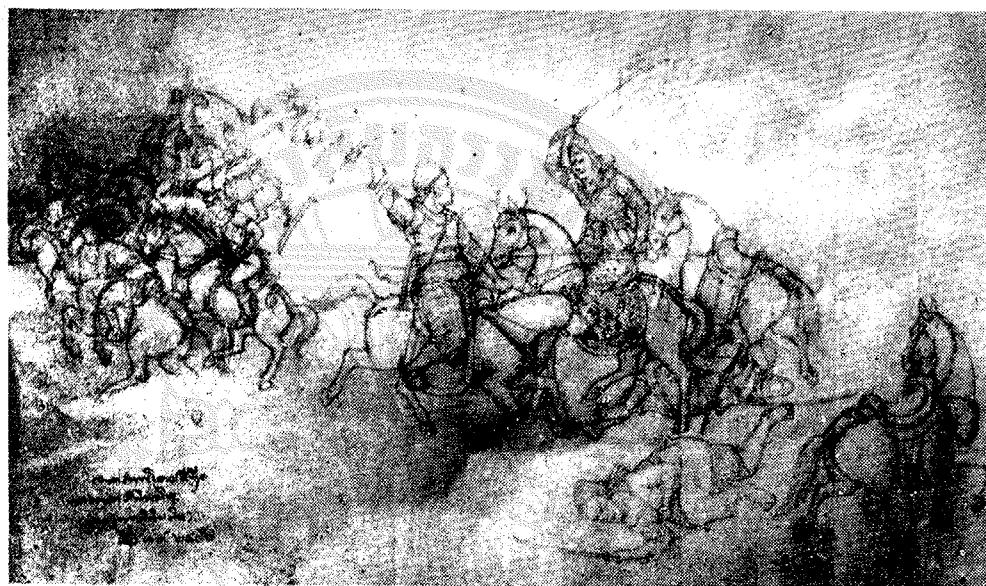
การจัดทำเมียนอนท์ทรงกำแหงไว้นั้น จึงเป็นมงคลยิ่งเต็มอันที่สุด ชีวิตคิดใจให้เพ่งเล็งไปถึงความหมายนั้น ผู้ว่าเมืองแวงหน้าต่อกลุ่มนี้ชั้นผู้มีวุฒิให้เข้าร่วมตกลุ่มเดียวกันในค่ำไป

พันตรี ทดลองราชบูรังก์

๑๕ ม.ก. ๕๗

หมายเหตุท้ายเล่ม

(๑) พระยาภักดีศรีกุล เจ้าเมืองนางรอง เคิมเม็นปด็อกเมือง
นางรอง ผู้บรรยายศักดิ์เป็นพระศุภวิศวากัลป์ เมื่อช่วงของเมือง
ชาญพะราษฎรานาเชิงฝ่ายตะวันออกของกบฏแก่นครราชสีมา สมัยกรุงชนบุรี
ตอนกลาง ล่วงเมืองตาก ถูรินทร์ ลงแม่น้ำชุน ท่อๆ ออกไป
ยังรดอนเรือฝั่งฝั่งทุ่งชั้น กรณีด้อมพระยาหนางรองกบฏกับเจ้าอน เจ้าโอด
อุปถัมภ์เมืองนครจัมปากัลป์ จะก่อการกบฏต่อกรุงชนบุรี ให้
ตรະศรียมอาภูมและกำตั้งพลไวมาก พระศุภวิศวากัลป์รู้เหตุ จึงขุบาย
ขอกรุณาทูลให้ รับส่งรายงานฉบับแก่เจ้าเมืองนครราชสีมา แต้วรุค
ขอกรุณาท่านบ้านประคำด้วยความจังกรุงชนบุรี ให้นำความกราบบังคมทุต
พระกรุณาสมเด็จพระเจ้าตากสินหาราช จึงโปรดเกต้าฯ ให้เกณฑ์
กองทัพเมืองนครราชสีมาไปปราบ แต่แพรช้างเป็นหัวของจะยกไปช่วย
เหลือหัวเมืองชาญແคนให้ปด็อกภัย กราบนนเจ้าเมืองนครราชสีมา กับ
พระศุภวิศวากัลป์เป็นกองหน้า รับยกไปด้อมมาจนบัดพระยาหนางรองได้ก่อน
รุ่งตัวร่าง ให้ส่วนรับเป็นตัวรับ แม่ทัพใหญ่ให้ประหารชีวิต กรณีแต้ว
พระศุภวิศวากัลป์เดินทางไปตืบส่วนที่นครจัมปากัลป์ ให้ความว่าจะ
จัมปากัลป์กับพวงช้างเมืองอุดมและเมืองโขงร่วมด้วย รวมรวมกำลัง
ก่อตัวไน้มากมาย แม่ทัพไทยเกรงว่าจะปราบไม่สำฤทธิ์ เพราะกำลังพด

การรบกำจัดท้าพะม่าที่บ้านพรานนก

กองม้านมุ่งล้าง

เริงใจ

พระสະอกห้ามฯ ไทย

ถับสู

บดปะทะทัพม่านไกล

ทะลายย้อย ยับແຮ

นแหละพระทรงกุ

เกียรติให้ไทยจำ

ไม่ก่อให้พิษสัตว์ ความทรมานให้ผู้ต้องดู จึงโปรดให้เรียก กองทัพทางเมืองพิษณุ โดยแต่ฝ่ายเหนือบางเมืองไปร่วมมือกัน เมื่อ กำลังพร้อมก็เริ่มเข้าต้นกรามป่าศักดิ์ จนได้เจ้านครจัมป่าศักดิ์ และเจ้าอุปถัทท์ คห. ให้ส่วนรับเม็นต์ด้วยความชรรนเนี่ยน แม่ทัพใหญ่ให้ประหารทั้งหมด แต่กองทัพใหญ่เดินข้ามได้มีเมืองอีกเมือง ใจกลางท้องตลาดและข้างถนนมากให้มาพำนักระยะ ณ บริเวณ ทิศตะวันออกเมืองนครราชสีมา เรียกว่าส่วนข้าม สำหรับเดินช้างใน ราชการ ภายหลังให้ยกออกไปคงกันข้ามบ้านทุ่งฯ ในการปราบ ปราบคนกรุงนน พระศุจาริภกค์ความชรรนมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เดินขันบนพระยาภักดีตั้งกราม เจ้าเมืองนางรอง ส่วน เนื่องดอย, สุรินทร์, ตั้งจะและชุมชน ก็ขอเข้าเมืองในพิษณุ อาณาเขตคงแห่บดันมา

(๒) พระยานครราชสีมา (เที่ยง ณ ราชสีมา) เมืองเจ้าเมือง นครราชสีมา ในรัชกาดที่ ๒ ทรงนนนผูกตัวเป็นกันมบุญวิเศษชื่อ สาเกย์ดิ้ง ทำให้ราชธนิยมันถล่มมา ให้ยกกำลังเข้ายึดกรัมป่าศักดิ์ ซึ่งได้เจ้าหมาน้อย ผู้กรองกรามป่าศักดิ์หนีเคลื่อนออกไป ความทรมานลึกลง จึงโปรดให้พระยานครราชสีมา (เที่ยง ณ ราชสีมา) นำกองทัพไปสมทบทัพครัวเรืองจันทร์ช่วยกันปราบกบฏสาเกย์ดิ้ง เจ้า

ราชบุตรอย่างเดียวจันทร์ นำกองเรือรุคเข้าด้อมน้ำให้กับภูษานาคเกี้ยดโง้เจ้าอนุวงศ์เดียวจันทร์จังขอพระราชทานจักรปักกรองน้ำรัมป่าศักดิ์ท่อนมา (หมายเหตุ—พระราชพงศ์ภารарат. ๒ พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๕ หน้า ๔๗๐ ขออภัยสำหรับการแปลคำว่า เจ้าพระยานครราชตีมานั่นๆ จักต่อไปกว่าที่ฝั่งฝ่ายกับพวงค์เดียวจันทร์ ไม่เป็นจะพ่นหอยช้าง คงบ้านอยู่ท่านบอนหนัน เข้าใจว่าคลาดเคลื่อน เจ้าคุณนกรราชตีมานะ (เที่ยง นราฯ ตีม.) ไม่ได้เป็นเจ้าพระยา หดังจากประวัติศาสตร์โง้ใน พ.ศ. ๒๓๖๒ แต้ว ท่านคงจะถืออธิกรรัมในระยะต่อมาอีกไม่ช้านัก อาจจะเป็นในปีเดียวกับ ๒๓๖๒ นั้น หรือในปี ๒๓๖๓ ผู้ที่ได้กรองน้ำราชตีมานี้บดื่มน้ำ ก็คือ เจ้าพระยานครราชตีมานา ทองอินท์ นราฯ ตีม.)

(๓) พระราชนูริค ไปราชการศึกษาขึ้นบึงกันเขมราฐภูวน ในระหว่างที่ประจำอยู่เมืองพัตบูร พ.ศ. ๒๓๔๒ เจ้าองค์อินชั่งไทยให้บักกรองเมืองพัตบูรศึกษาฝึกให้เข้าช้างภูวน จัมพระราชนูริคแตะช้างราชการต่อ ถึงไปให้แก่ภูวน ฉะนั้นจึงยังไม่ทราบนามผู้สืบทอดจากพระราชนูริค

(๔) พระวชิรยารพท (ยิ่ง) สืบเชื้อสายมาจากพระยาศรุบดินทร์ (บุญมี) ข้าหลวงเคนในสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระยาศรุบดินทร์ เกยค้างค้างคำแหงเมืองพัตบูร กษามาเมืองชัยนาท มีนามบรรดาศักดิ์

ท่าพระจุ่รบดี แต่เดียวกันไปเป็นผู้รักษาเมืองกำแพงเพื่อรักษา พ.ศ. ๒๗๑๗ เมื่อกองทัพกรุงชนบุรุษขึ้นไปปราบนครเชียงใหม่ซึ่งถูกพม่ายึดครองอยู่ พระสุรุบดีเจ้าเมืองกำแพงเพื่อรักษา กองทัพพม่าแตกได้แล้วคราวเชียงใหม่คืนมาจากพม่าใน พ.ศ. ๒๗๓๗ ส่วนพระวิชัยวรพด. (ยัง) มีน้องร่วมบิดามารดา ๒ คน คือ ชายชื่อบุญมา หญิงชื่อแวน คงหตั้กฐานอยู่ที่บ้านริมคลองน้อย ชนบุรุษ เมืองยุรุนได้ถูกaway ตัวเป็นน้ำตกเด็ก ในตอนเด็กเจ้าพากรณอุณชาต์ตราชันธิค ครันสัมเด็จเจ้าพากรณทันนฤกษ์บดีเรื่องไทยแล้ว จึงเดินทางไปกรุงราชสำนักเจ้าฟากหัวเมืองทนาหยาหลวงของพระยาสุริยเดช (ท่าน รายณสุจ) ปด็ เมืองกรุงราชสำนัก ราช พ.ศ. ๒๗๕๒ เกตานน ช. ยัง น้อย ๑๕ ปี รูปวงแข็งแรง ตัวอัด ตุ่กตาพ สายหม่นเพียร ศันไกรอบร่างเบี้ยบแบบแผนการงาน เจ้าคุณสุริยเดชเอ็นดูโปรดปรานมาก ทรงครอบครัวซองท่านกับปรานี โภนและเป็นอย่างดี ดังนั้นเจ้าคุณสุริยเดชจึงได้ให้ตนรักับ คุณ แจ่ม วิภาขย่องท่าน เมื่อรับราชการครองฯ มาได้เป็นพระวิชัยวรพด ถึงคราวงานบรมราชาภิเศกราชกาลที่ ๓ พระวิชัยวรพด เดินทางมากรุงเทพฯ เนื่องในงานพระราชนิพัทธ์ เสิร์จราชการเดลิน พานของชายชื่อบุญมา ไปอยู่ที่นั้นกรุงราชสำนักด้วย แทนของตัวเองอยู่ที่กรุงเทพฯ ช. บุญมาเข้ารับราชการที่นั้นกรุงราชสำนัก จนในที่สุดได้เป็น

๒๙๐

พระบรมราชโองการ 宣告 ทรงสถาปนาอยุนกรราชนิมิตเป็นมาต์วัน
ที่ ๑๖ ๘ ๗๔๕๑ นั้น พระบรมราชโองการได้ทรงสถาปนาอยุนกรราชนิมิตเป็นมาต์
ก็ต้องได้รับการยกย่องเช่นเดียวกับมารดาในกรณีพระราชนิมิตเป็นมาต์
นี้ พระบรมราชโองการได้ทรงสถาปนาอยุนกรราชนิมิตเป็นมาต์ ดังนี้

พระบรมราชโองการ

๘ ๗๔๕๑

อนุสรณ์ราชลักษณ์

เนื่องจากท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ก่อนจะได้
พิจารณาด้วยความเห็นชอบอนุมัติให้จดทะเบียนชื่อสกุล และโปรด
เกต้าฯ พระราชนิรนามกตัญญู “ณ ราชนิมิต” ซึ่งเป็น
พระมหากรุณาธิคุณด้านเกต้านกระหม่อมหาดู่ศรีมหิดล

ได้มีพระราชบัญญัติให้ท่านเกต้าฯ ทรงทราบความเห็นชอบของ
บรรพมรษะแห่งสกุล ท่านได้อ่านเมื่อวันที่ ๑๖ ๘ ๗๔๕๑ ที่ผ่านมา
อนุชันพูดถึงเรื่องต่างๆ ประการหนึ่ง งานเมือง โอกาสที่ทรงรับฟังเรื่อง
เพื่อการศึกษาและยังคงความสามัคคีนั้น เป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญยิ่งไว้ ที่

๒๗๑

ได้รับความกรุณาของกัลยาณมิตรแห่งสกุลช่วยครัวคนๆ ๆ กามัยเหตุราชการของบราพบุรุษ (เจียนเต้นดินต้อ ตามมือโบราณ ชนิดอ่อนระกายต่อสายตา) ในหอหนังต้อแห่งชาติ พบร่องค่างไปจากที่เกยพิมพ์เผยแพร่นานมาแล้ว เช่นว่าในคราวศึกอนุเรืองจันทร์ เจ้าพระยานครราชสีมา (ทองอินท์ ณ ราชสีมา) ได้อยู่ข้อมบ้านเมืองเดือนมีนาคม พากผ่อนนน กอกดูให้เรื่องว่า ท่านได้คุมพดตามกษาดังข้าศึกได้ผลดี แต่ในราชการไทยช่วยเขมรให้หดพันจากอภิพดของญวนนน ท่านเริ่มนวยถึงรากชาไม้พื้น แต่ในงานสกุล ณ ราชสีมา ได้ถูกเสียญาติผู้ใหญ่ด้วย ซึ่งตมาซิกของตกลดตมยนไม่เทียร์มหาก่อนเดย นับว่าเป็นความรุกมคุณภัย ภารกรรมนก้าไม่เกิดจากน้าใจของกัลยาณมิตร แต่ เรื่องนองนกมตอยตดอคากด ทรงช่วยคงได้พมพเม่นบริการ ต้าชารณนน อันศรับความอนเคราะห์ของเจ้าหน้าทอกองวรรณคดี กรมกิตปักษรอย่างดียงอักประการหนัง ด้วยเป็นพระคุณยากที่จะต้มได้ หากบราพบุรุษหยงทราบได้ด้วยญาณ วอกกงบตปรามทัยประทับคงใจไว้ ไม่เต็มสุด

ในนามตมาซิกของสกุล ณ ราชสีมา ทั่วพุกมกติขอขอบพระคุณ แก่ทุกท่านไว้ ณ ที่นบเมืองย่างสูงด้วยความบารุงไว้

พ.ต. หลวงสุดกระวนรับ
นายพันตรี พระพิทักษ์ไอยรา

